

Еста Кнутсон

ПРИГОДИ ПЕЛЛЕ БЕЗХВОСТОГО

Найзнаменитіший з усіх котів

Передмова Галини Кирпи

Не шукайте в цій книжці оповідок про сіамського, персидського, сибірського чи ангорського кота-красеня. Не знайдете! Тут ідеться про звичайного сіренького котика, прозваного Пелле Безхвостим. А тим, що він одразу став знаменитий на цілу Швецію, котик зобов'язаний дивовижному шведському письменникові Есті Кнутсону.

Хто ж він, цей дивовижний Еста Кнутсон? Народився письменник 12 жовтня 1908 року (на рік пізніше за славнозвісну Астрід Ліндгрєн, яку, безперечно, ви всі знаєте) у родині стокгольмського купця-оптовика. Правда, тоді він звався Еста Ларш Август Югансон. То була незвичайна дитина: дворічним хлоп'ям він мовби прилипав до піаніно, намагаючись наслідувати старших сестер. Слід сказати, що в родині панував культ музики. Пізніше Еста на все життя полюбив скрипку. До п'яти років сестри навчили його читати, і відтоді хлопчик уже не випускав книжки з рук. Найбільшим захопленням його стали «Аліса в країні чудес» Льюїса Керролла, «Робінзон Крузо» Данієля Дефо, «Хатина дядька Тома» Гаррієт-Бічер Стоу, «Пригоди Гуллівера» Джонатана Свіфта. З ранніх літ проявився і Естин хист до писання. Він навіть став видавцем. Ну, не зовсім справжнім, але напрочуд оригінальним: випускав «Родинну газету», окремо – газету для мам, окремо – для старшої сестри, окремо – для хатньої робітниці. Поміщав там і свої вигадки, і найулюбленіші твори письменників. Заснував для себе «Бібліотеку про тварин» і видав 150 томів, поки аж стомився вишукувати й упорядковувати матеріали. Цією бібліотекою він хотів підкреслити, якої саме літератури не вистачає дітям.

У двадцять три роки Еста Кнутсон став магістром філософії, здобувши академічну освіту (вивчав філософію, історію, релігію, скандинавські мови та літератури, грецьку, латину, класичну археологію – онно скільки наук!) Він закінчив найдавніший у Швеції університет в Упсалі. А потім Упсала стала його рідним містом назавжди.

Далі доля пов'язала його з радіо, і він повністю присвятив себе журналістській роботі. Його програми полюбili всі, особливо діти. 1937 року дядько Еста (так його називали) відрекомендував їм Пелле Безхвостого – наймилішого, найдобрішого, найдовірливішого кота в світі. Цікаво те, що цього кота дядько Еста не вигадав. Він насправді був у його дитинстві. Есті тоді дуже кортіло мати вдома котика. На літо родина виїхала з міста на хутір у провінцію Смоланд, і там нарешті здійснилася Естина мрія. Він

сам купив за крону в якоїсь бабусі кошеня. Хвоста кошеняті відгриз пацюк. Та, попри те, Єста страшенно його полюбив, хоча провів з ним тільки одне літо, бо восени родина повернулася до міста, а котик лишився на хуторі й скоро десь пропав.

Спогади про безхвосте кошеня збудили письменникову уяву, і симпатичний образ Пелле Безхвостого виріс у цілий цикл дитячих передач. Незабаром, 1939 року, вийшла в світ перша книжка про того химерного героя – «Пригоди Пелле Безхвостого». А потім одна за одною їх вийшло ще одинадцять. Мабуть, про жодного kota ніде не написано стільки книг, а про безхвостого тим паче! Жоден кіт не зажив такої слави і не став такий знаменитий! Коли 1987 року Упсала святкувала свій 700-річний ювілей, Пелле Безхвостий був символом міста так само, як Собор, Замок, Університет. А ще Пелле Безхвостий був символом самого Єсти Кнутсона. Діти його просто обожнювали. Слухаючи передачі, завмирили серцем і ловили кожен звук. Бо, здавалося, дядько Єста знав про все на світі й умів що завгодно: оповідати, співати, грати на скрипці й піаніно. І все в нього виходило, як у доброго чарівника. Та й розмову він вів без нудних напучувань і настанов і, головне, був їм за рівню. Тож, пізнавши його на вулиці, діти гукали йому вслід: «Пелле Безхвостий! Пелле Безхвостий!» І письменник аніскілочки не ображався!

У книжках про Пелле Безхвостого діє не менше сімдесяти котів, здебільшого добрих. Їхніми прототипами були бібліотекарі, вчителі, журналісти, піаністи, філософи, архієпископи, артисти, приятелі та родичі самого письменника.

Єста Кнутсон писав ще й інші книжки для дітей, п'єси, мемуари, спогади. Кожна сторінка його творчості по-своєму цікава. Та, безперечно, найпривабливішою сторінкою для дітей були і лишаються казки про Пелле Безхвостого. Недарма вони досі дуже популярні в Швеції. Їх перекладено на десяток іноземних мов.

Упродовж цілого свого життя письменник не зраджував книги, – у його віллі, здавалося, стіни були змуровані з самих книг. До глибини душі він любив оте книжне життя, творчу роботу, подорожі й мандрівки, свою любу дружину, друзів, потішну таксу Софію Першу, а потім Софію Другу. Як і змалку, його захоплювали прекрасні книжки для дітей. Він широко радів справжнім письменницьким талантам, і це саме він, Єста Кнутсон, був у складі журі літературного конкурсу, що розглядало повість «Пеппі Довгапанчоха». Він без вагань назвав тоді Астрід Ліндгрєн «ною письменницею з великими можливостями». І не помилився! Нині Астрід Ліндгрєн – найвідоміша дитяча письменниця світу!

Письменник помер 4 квітня 1973 року. Його згадують як скромну й великодушну людину. І не лише як письменника. 1995 року в Упсалі побачило світ дослідження «Письменник, музикант, радіожурналіст Єста Кнутсон». Його написав Дарш-Оке Скагегорд, один із тих, кого навіки полонила казка про безхвостого kota. Своїм дослідженням він мовби поставив пам'ятник обом: письменникові та його героєві – Пелле Безхвостому. Мені б хотілося покласти до того пам'ятника нев'янучого барвінку від українських дітей. І я впевнена, що наші діти полюблять Пелле Безхвостого так само, як любив його цей дивовижний Єста Кнутсон. Інакше не може бути!

Галина Кирпа

Перший розділ

Чи ви коли-небудь бачили безхвостого кота?

Був собі кіт. Не якийсь там особливий, довгошерстий кіт із чудернацьким іноземним іменем, а звичайнісінький шведський котик сірої масті з рожевим носом. А коли б хто підняв його лапки й глянув на підошви, то побачив би ще й рожеві подушечки. Та на свою біду кіт не мав хвоста. Атож, на превеликий жаль, у нього тільки й стирчав жалюгідний оцупок, яким він махав, коли гнівався. Можеш собі уявити – вигляд у нього й справді був кумеднуватий. Проте найкумедніше було те, що хвоста йому відгриз не хто інший, як пацюк. Може, ти й не повіриш, але ось як воно було: одного дня, коли наш котик прожив на світі всього кілька днів і ще ледве ворушив лапками, прибіг здоровуцький гидезний пацюк, чи не більший за саме кошеня, й своїми гострими зубами відгриз йому хвоста. Повір мені на слово, що коли про ту оказію дізналися довколишні коти, то всі вони як один взяли бідолашного безхвостика на кпини. А часом доходило до того, що коти бралися за лапи, ставали в коло, водили танок ще й співали такої пісеньки:

Ви бачили коли

безхвостого кота?

Навіки він, сірома,

зостався без хвоста!

Ну, а в нас хвости довгенькі

й танці наші веселенькі.

Тож проженім подалі

безхвостого кота!

З їхнього боку то було вкрай негарно, чи не так? Безхвостик сидів посеред кола й знічено облизувався. Інколи стиха поривався сичати, та, оскільки не вмів того робити як годиться, коти з нього просто сміялися. А потім заводили співати другої пісеньки, ще дошкульнішої:

Ви чули, що пацюк
спіймав того кота?
Вийшов переможцем –
відгриз йому хвоста.
Ну, а ми – ловці спритненькі
й не такі, як він, дурненькі.
Тож проженім подалі
безхвостого кота!

Ба, нашому коткові зовсім не було чого радіти. Проте саме того дня, коли йому виповнилося рівно шість тижнів, сталося таке. До садиби, де він жив, приїхав машиною якийсь дядько. Поставив машину в дворі та й не причинив за собою дверцят.

Помітив те котик, гайнув до машини, стрибнув на підніжку й з цікавістю зазирнув досередини. Випала прекрасна нагода роздивитися машину, тож котик заліз у неї і скоро відчув себе поміж усілякими гальмами та приладдями вільно, як удома.

Ось він схопив ганчірку та й ну кусати, рвати й підкидати її, мовби пацючка. Потім угледів китичку, що висіла на шнурку перед заднім вікном, і, звичайно ж, ударив по ній лапою, а тоді заходився гризти й тягти її так, що віконна завіска осунулась донизу. Коли він пустив китичку, то завіска з величезним шумом піднялася вгору!

Безхвостик трішки злякався й перехотів гратися. Натомість він зручненько вмовстився на чудовому м'якому задньому сидінні й від утіхи заплющив очі. Він аж запишався. Хіба хто з тутешніх котів лежав коли-небудь у машині?

Аж тут вернувся той дядько й сів до машини. Котик не встиг вибігти надвір, забився в куток і подумав: «Полежу тихенько й побачу, що буде далі». Дядько натиснув на педаль, перемкнув гальма, завів машину, й вона забурчала так, що котик мало не зомлів од страху.

Та ось машина рушила. Вона спустилась якимось провулочком до шляху, а там помчала з шаленою швидкістю. Ой-йой, вона просто летіла! Безхвостик дивився у вікно й бачив, як, танцюючи, пропливали проз них дерева, кущі, телефонні стовпи й червоні будиночки. Його аж дроз пройняв. Куди він, власне, їде? Що з ним буде?

Згодом будинків обабіч шляху погустішало; спершу то були вілли з садками, а потім високі кам'яниці, що сягали до самих небес. І дедалі більше машин мчало їм назустріч. Напевно, вони в'їхали в місто, про яке котик краєм вуха чув на своєму подвір'ї.

Нараз машина зупинилась, дядько вийшов надвір і знов не причинив за собою дверцят. Безхвостик витягнув шию і подивився йому вслід. Дядько зайшов до якоїсь крамнички. Кіт побачив вітрини, повні ковбас і шинки, й відчув як його кишки грали марш.

Через хвилю-другу дядько вернувся з великим оберемком пакунків і закинув їх на заднє сидіння. Котик щосили зіщулювся в своєму кутку, й дядько, видно, його не помітив. Він знов сів за кермо й поїхав далі.

Безхвостик обережно пригнувся до одного пакунка. Звідти пахло чимось добреньким. Як шкода! Продукти так позагортунані в папір, що не витягнеш ані шматочка. Лишилося одне — нюхати, хоч у животі млоїло від голоду.

Машина знов зупинилася, і Безхвостик зрозумів, що вони приїхали. Дядько вийшов, відчинив задні дверцята й став брати пакунки. Аж тепер у кутку він заглянув котика!

— Отакої! — мовив він. — А ти хто такий?

— Наяв, — відповів котик, бо, власне, нічого іншого не вмів казати.

— Виходить, у мене в машині їхав заєць, — сказав дядько.

Котик не збагнув, чому дядько назвав його зайцем. Але подумав, що в кожному разі треба щось відповісти, тому ще раз мовив:

— Наяв.

— Ну й гаразд, зараз побачимо, що з тобою робити, — сказав дядько, взяв котика за загривок і засунув до правої кишені плаща.

Там було темно, як у льоху. Е-е, темряви котик не боявся, та хіба приємно лежати в кишені, не знаючи, що буде далі?! Дядько сказав: «Побачимо, що з тобою робити». Звучало то страшнуvато. Й котикуvе серденьvатко несамовито закалатало: здавалося, що в дядьковій кишені лежав годинник.

Дядько зайшов у будинок, поклав пакунки, а тоді вийняв з кишені бідолашного котика. Той великими зляканими очима роззирнувся по боках і побачив ще кількох людей: якусь тітку, дівчинку й хлопчика.

— Гляньте, що лежало у мене в машині, — засміявся дядько. — Ну, не бійся, котусю, ми тебе не скривдимо, — мовив він, і котик одразу ж трохи заспокоївся.

— Який же він, татусю, гарнющій! — вигукнула дівчинка. — Можна мені його взяти?

— Кажеш, він лежав у машині? — перепитала тітка. — Як він там опинився?

— Краще б там лежав пес, — озвався хлопчик. — А цей котик навіть без хвоста. Подивіться на ту смішнючу куксу, що в нього ззаду!

— А мені він подобається, — сказала дівчинка й так щиро поцілувала котика, що той струснув головою, ніби стояв надворі під дощем.

Таким чином кіт-хуторянин став котом-міщукон на ім'я Пелле, бо дівчинка розуміла, що не дуже приємно, коли тебе називають просто Безхвостий.

Другий розділ

Пелле Безхвостий надibuє лисицю

Дівчинці Біргітті було десять років.

— Розумієш, відтепер я твоя мама, — сказала вона Пелле. — Якщо ти будеш гарно поводитися і слухатися, то житимеш у нас.

— Няв, — мовив Пелле.

— Носитимеш бант, — вела далі Біргітта, — тоді кожне побачить, що ти вихований кіт.

І вона пов'язала на ший Пелле червону шовкову стрічку й зробила красивий бант. Йому то геть не сподобалося і, лишившись наодинці, він спробував його із себе зняти. Однак у нього нічого не вийшло.

«Що ж, — подумав Пелле, — мабуть, із деякими незручностями треба змиритися. Попри все, я, здається, втрапив до добрих людей».

Так, то справді були добрі люди: пригостили його свіжою салакою, налили в блюдце смачного молока, поклали у кошика подушку, щоб йому було де спати, й кинули клубок вовни, щоб йому було чим гратися. Тож поволі-поволеньки він перестав журитися за сільською садибою.

Біргітта хотіла, щоб уночі Пелле спав у її кімнаті.

— Але я десь читала, як грайливі кошенята подряпали сонних дітей, — сказала мама.

«Нечувана дурня», — подумав Пелле.

Здається, Біргіттин тато думав так само, як і Пелле, бо заперечив:

— Та ні, навряд чи то аж так небезпечно. Цей шалапут начебто досить спокійний. Якщо вже він у машині не поласився на ковбасу, то й Біргітти не зачепить. Як на мене, нехай би кошик і стояв у Біргіттиній кімнаті. Чуєш, Пелле, ми на тебе покладаємось!

— Няв, — відповів Пелле.

* * *

Вже о п'ятій годині ранку Пелле прокинувся й відчув, що цілком виспався. Потягнувся й позіхнув так, що йому в роті помістилося б різдвяне яблуко, якби на порі було Різдво і в хаті те яблуко знайшлося.

Пелле заходився старанно вмиватися. Вмивання приносило йому найбільшу втіху, надто коли він умивав писк, чого навчився недавно, і тепер у нього справді виходило по-котячому.

Біргітта спала, і всі в будинку спали, а в Пелле сон мов рукою зняло. Йому геть не хотілося знов лягати до кошика, й він здумав здійснити невеличку пізнавальну мандрівку. На щастя, двері Біргіттиної кімнати були тільки прихилені, й Пелле, прочинивши їх писком, вийшов.

Він ходив будинком і нюхав кожен куток. На одному столі помітив стільки цікавих речей, що йому заманулося роздивитися їх зблизька.

Та ось — ой-йо-йой! — перевернулась ваза. Вода потекла по столу, а тоді на підлогу. Як неприємно ходити з мокрими лапами!

Подавшись далі, Пелле зайшов до передпокою. Угорі висіла якась пришелепкувата лисиця. Пелле підстрибнув, але не дістав до неї. Він підстрибував і підстрибував, та лисиця висіла собі на місці, хоч би тобі що, дедалі дужче його дратуючи. Пелле розлютився й замахав куксою. Тоді затупав передніми лапами та як стрибонув, що вхопив таки лисицю за кінчика хвоста й повалив додолу.

Оттепер він мав забаву! Качався з лисицею долі, кусав її, силкувався порвати, мурчав на неї, сичав і плювався, а лисиця мовчки дозволяла чинити з нею що завгодно.

Врешті-решт Пелле стомився. На прощання шльопнув Лисичку-Сестричку ще раз, облизався після добре виконаної роботи та й рушив назад до свого затишного кошика. Невдовзі йому снився солодкий сон.

Третій розділ

Пелле гасить пожежу й отримує медаль

Уранці зчинився переполох.

— Що це таке? — кричала Біргіттина мама. — Невже в нас нишпорили злодії? Гляньте на вазу! А як зіпсовано стіл!

Та, побачивши порвану лисячу шкуру, вона все зрозуміла.

— Це ти, поганцю, нашкодив? — спитала вона Пелле.

Сердега Пелле забився в куток, — на нього жаль було дивитися.

— Фу, Пелле, — соромили його всі. — Айя-яй, що ти накоїв?

— Нехай краще вертається в село, — сказала Біргіттина мама. — Здається, його не можна тримати в мебльованих кімнатах.

Тоді Біргітта вдарилась у сльози й своїми благаннями пробачити котику розчулила мамине серце.

— Ну, добре, нехай лишається, — мовила мама, — але коли знов щось втелентує, то й духу його тут більш не буде.

— Чуєш, котусю? — спитала Біргітта, легенько ущипнувши Пелле за вухо. — Не будь шкодливий.

— Няв, — відповів той.

* * *

Однак якось треба було того Пелле покарати, тож увечері його кошика перенесли до кухні.

— Лежи собі й спокутуй свої гріхи, — сказала йому Біргіттина мама.

Та ради Бога, в кухні не так уже й погано. Пелле скрутився в кошику клубочком і відчув, як йому затишно.

А тим часом Біргіттина мама прасувала на кухні носовички. Вона увімкнула електричну праску й, уявіть собі, коли йшла з кухні, забулася вийняти шнура з розетки.

Праска стояла на столі й дедалі дужче нагрівалася.

Опівночі Пелле прокинувся від якогось дивного запаху. В кухні було повно нестерпного чаду. Пелле роззирнувся по боках і угледів розжарену праску, наскрізь пропалений стіл, носовички, що почали вже тліти, й газету, що диміла на столі.

Зненацька спалахнуло велике полум'я і, розгоряючись із неймовірною швидкістю, перекинулось на завіски, й уся кухня заясніла вогнем.

Пелле зірвався з місця. Він перелякано заметався по кухні, та не міг нікуди вийти, бо всі двері були позачинювані.

Тоді він заходився нявчати не своїм голосом. Якщо тобі коли-небудь доводилося чути справжнє котяче нявчання, то ти, напевно, можеш собі уявити, як тієї хвилині нявчав Пелле.

Прокинувся Біргіттин тато. І прокинулась Біргіттина мама.

— Чого це він так нявкає? — здивувався тато. — Що це з ним?

— Ти б краще сходив та подивився, — сказала мама. — Може, до кухні вдерлися злодії.

Тато взувся в капці й підкрався до кухні. Якби ти тільки знав, як він злякався, коли відчинив двері, а на нього шугнуло димом і полум'ям! Пелле прожогом вискочив із кухні, а Біргіттин тато кинувся до телефону викликати пожежників.

Ну й закрутилась веремія! З ревом і виттям примчали пожежні машини, прокинувся цілий будинок, попіднімалися штори, повідчинялися вікна, повисовувалися надвір голови. На щастя, пожежа не встигла дуже розгулятися. Вогонь не вирвався з кухні, й скоро спритні пожежники його загасили.

* * *

А на другий день Пелле вшановували так, що він аж збентежився. Усі його гладили, поплескували по спині й називали «розумничком». Пополудні родина зібралась у вітальні. «Які вони поважні! Що це з ними?» — думав Пелле, вмостившись у Біргітти на колінах.

Та ось Біргіттин тато сів за піаніно й загравав якийсь неймовірно гучний марш. Пелле він не дуже сподобався.

Потім Біргітта з Пелле на руках вийшла посеред кімнати. Тато став навпроти неї і врочисто мовив:

— Любий Пелле! Уночі завдяки тому, що ти так блискавично зреагував, було зупинено велику пожежу, тож тепер я нагороджую тебе цією медаллю.

І тато прикріпив до шовкової стрічки Пелле золотаву медаль із написом «За видатні заслуги». Біргітта купила її за двадцять п'ять ере[1] в крамниці іграшок. Біргіттин брат Улле загравав фанфару на трубі, яку йому подарували на Різдво, а тато потиснув Пелле лапу.

Усе це видалося Пелле трохи дивним, хоча, звісно, він дуже пишався й тішився. А найкраще було те, що після всіх урочистостей його пригостили блюдцем жирної смачнющої сметанки. Він хлебтав її ясно-червоним язичком так, що бризкало на всі боки.

Четвертий розділ

Чи ви бачили kota, що хвалиться своєю монетою?

Однак та медаль принесла цілу купу неприємностей.

Почалося з того, що, прогулюючись одного ранку надворі, Пелле Безхвостий зустрів Монса — котяру, який мешкав по сусідству.

Монс зупинився, уп'явся в Пелле очима й спитав:

— Що то за монета теліпається на твоєму нашійнику?

— Це не монета, а медаль, — відповів Пелле. — Мені вручили її за те, що я загасив пожежу.

Монс глумливо реготнув:

— ТИ? ТИ загасив пожежу? Нічого дурнішого я зроду не чув! Раджу тобі зняти її з себе й нікого нею не смішити.

— Цю медаль мені вручив Біргіттин тато, — сказав Пелле. — І я носитиму її стільки, скільки захочу.

— Он як, — повільно, з притиском мовив Монс. — То ти не знімеш тієї монети? Ну, тоді начувайся!

І Монс із сердитим бурчанням подався своєю дорогою. Відійшовши на кілька кроків, він оглянувся, засичав, а потім сказав ще раз:

— ТОДІ НАЧУВАЙСЯ!

А Пелле як став, так і стояв, витираючи лапою сльозу в кутику ока. Йому було невтямки, чого це Монс вважає, що він смішить себе тією медаллю.

Монс був лихий котяра. Шкодив, де тільки міг. Ось і тепер — знайшов ще двох котів, Біла та Була, що мешкали в старій повітці на задвірку, і сказав їм:

— Нашими вулицями тиняється пихате кошеня з монетою на шиї. У нього страшенно смішний вигляд, і цьому треба покласти край. Що будемо робити?

Біл глибоко наморщив чоло. Бул зосереджено почухав лапою за вухом.

— Серйозна справа, — відповів Біл.

— Серйозний випадок, — докинув Бул.

Бачте, Бул завжди підтакував Білові, хіба що трохи змінював слова.

— Треба щось робити, — мовив Монс.

— А що? — спитав Біл.

— Еге ж, що? — спитав Бул.

— Я знаю! — нараз скрикнув Монс. — Напишемо дописа в редакцію! Треба, щоб про це дізналися всі коти! У науку іншим він має бути покараний!

(Останнє речення звучало дуже високомовно. Цього стилю Монс навчився напередодні на зібранні товариства МЗСС. Скажу тобі на вушко, що МЗСС означає «Ми За Свіжу Салаку»).

Мабуть, ти знаєш, що таке дописи в редакцію. То такі коротенькі листи, які дорослі пишуть до часописів. У них вони скаржаться на лушпайки з-під бананів, що валяються на вулицях, на переповнені трамваї тощо. Потім часописи ті листи друкують, і дорослі з того тішаються, бо таким чином з них виходять справжні письменники. У котів є свій часопис, який

називається «Щоденна котяча газета». Він такий манюній, що ми, люди, навіть з лупою в руках його не побачимо. У кожному разі коти пишуть свої дописи до «Щоденної котячої газети» точнісінько так само, як люди до своїх часописів.

Тож Монс написав до редакції допис, і коли наступного ранку міські коти розгорнули свою газету, то прочитали таке:

«КІТ, ЩО ВИКЛИКАЄ РОЗДРАТУВАННЯ.

Пане редакторе!

У нашому місті з'явився кіт, який тиняється вулицями з монетою на шиї і тим хизується. Такого не можна допускати. До того ж цей кіт безхвостий. Я питаю вас: що краще мати – монету чи хвоста? Тому, хто не має хвоста, насправді нічим хвалитися. Звертаюся до всіх вас зі щирим закликом: завтра на світанку, годині о шостій, коли той кіт вийде на вранішню прогулянку, зберімося на Замковому Пагорбі й висловимо протест проти того, що він вихваляється й викликає роздратування.

Прихильник порядку».

Пелле був надто малий і ще не передплачував «Щоденної котячої газети». Він навіть не вмів читати, тож ні про що не здогадувався, вибираючись уранці на звичайну прогулянку. Вихлебтав своє блюдце молока та й пішов надвір – ситий, задоволений і з медаллю на шиї.

Як і завжди, Пелле подався на Замковий Пагорб. Він там немовби відпочивав душею. Всюди росло сила-силенна дерев, на які можна було б залізти, коли б раптом навпроти вискочив якийсь придуркуватий пес.

Пелле блукав собі пагорбом і вряди-годи нюхав то камінь, то гіллячку, то клаптик паперу. Ніде не видно було ні kota, ні пса, ні людини. Всюди панували спокій і краса.

Та зненацька почулося сердите нявчання, і з-за якогось дерева виткнулась котяча голова, з-за другого – друга, а там ще одна, а там ще... І перш ніж Пелле налічив би три голови (якби він умів лічити), його обступило десь двадцятаро чи тридцятаро котів – чорних, білих, сірих, рудих, муругих. Зусібіч чулося глухе мурчання.

Пелле зіщулився й відчув себе ще меншим, ніж був насправді.

Аж ось коти взялися за лапи, завели довкола Пелле танок і заспівали:

Ви бачили медаль

цього хвалька-кота?

Він сам такий дурний!

А хвіст — то ж сміхота!

Ну, а пихи у малого,

що гидко й глянути на нього.

Зірвімо ж ту медальку

з безхвостого кота!

І коти кинулися на сердешного Пелле й зірвали йому з шиї шовкову стрічку з медаллю. Він навіть не пробував захищатися від зграї тих здоровил.

— Ну ж ти й гава! Як можна було загубити медаль! — присоромила його Біргітта, коли Пелле повернувся додому. — Зарубай собі на носі, котусю, віднині ходитимеш без медалі.

— Няв, — мовив Пелле, а сам подумав: «Як добре, що я позбувся тієї медалі й вона більше не теліпатиметься мені на шиї».

П'ятий розділ

Що сталося Великоднього вечора

Якось несподівано надійшов Великдень.

Напередодні увечері Біргітта накривала стіл, а Пелле їй допомагав. Власне кажучи, сидів на стільці й не зводив з неї зацікавлених очей. Витягнувши шию, він дивився, як Біргітта розставляла на столі крихітних жовтих курчаток. Вони, ті курчатка, були дуже привабливі: непогано було б ними трішки побавитися. Пелле схилив голівку й благально глянув на Біргітту. Ану ж, дасть йому для забавки хоч одненьке?

Е ні, щось не скидалося на те, що дасть. Та ось Біргітта мимоволі впустила з рук одне курчатко. Пелле миттю скочив додолу й ударив його лапою так, що воно відлетіло аж до протилежної стіни.

Тоді кинувся за ним і опинився біля стіни майже так само швидко, як і курчатко, й тепер, узявши його в передні лапи, підкидав, гриз, шарпав, поки воно геть обтріпалося. Потім Пелле на якусь мить лишив курчатко в спокої й трохи відступив назад. Вигнув спину, хвацько затупав лапами й щосили стрибнув просто на сердешне жовте створіннячко, яке лежало на підлозі й мало вкрай жалюгідний вигляд.

— Фу, Пелле! — крикнула Біргітта. — Айя-йя! Який же ти капосний! Бідолашне курчатко!

«Та воно ж неживе!» — подумав Пелле, але оскільки був дуже добре вихований, то облишив курча, підійшов до Біргітти й потерся їй об ноги: мовляв, он який я чемний котик. Біргітта погладила його по спинці, а Пелле заходився тицятися до неї голівкою, як ото зазвичай роблять коти, коли хочуть, щоб їх хтось попестив.

Потім родина сіла їсти. І коли на столі з'явились яйця, Біргітта сказала:

— Власне, на яєчках мають бути написані вірші. Коли ж їх немає, нам самим треба братися за рими. Тату, починай.

— О-йо-йой! — зітхнув тато. — А чи не досить нам віршів з різдвяною кашею на святвечір?[2]

— О ні! — заперечила Біргітта. — Треба придумувати вірші й великодньої суботи. Поквапся, татку!

Тато споважнів і посерйознішав.

— САМ ЯЄЧКО ПОСОЛЮ, — повільно мовив тато і надовго замовк.

— Я КРУТИМ ЙОГО ЛЮБЛЮ, — доповнила мама.

— Дякую, — мовив тато. — Оце, власне, і все.

— Е ні, так нечесно! — скрикнула Біргітта. — Тато сам повинен придумати цілий віршик.

— Ой-йой! — застогнав тато. — То неймовірно важко! Але стривайте... Натє вам гарний віршик:

ЗРОДУ БОРОДУ Й ЛИЦЕ

Я НЕ ЗАМУРЗУЮ В ЯЙЦЕ.

— Але ж, татусю, в тебе немає бороди, — сказав Улле. — Навіть вусів. Тож і так нечесно.

— Однак тато більше не віршуватиме, — сказала Біргітта. — А то чого доброго перевтомиться. Тепер нехай мама.

Мама вмить випалила:

ЯЙЦЯ ДОБРІ, ЯК І СИР,

І КОРИСНІ, МОВ КЕФІР.

— Сир і кефір не дуже то й римуються, — сказала Біргітта. — Та дарма. Тепер, Улле, твоя черга.

Улле продекламував:

Я З'ЇМ ЯЄЧОК КІЛЬКА СОТ,

ХОЧА ВІД НИХ ЖОВТІЄ РОТ.

— Як утрешся серветкою, то не пожовтіє, — сказала Біргітта й проказала свій віршик:

ЯЙЦЯ ВАРЯТЬ ЗАЛЮБКИ

КОРОЛІ ТА БІДАКИ.

Лише в Пелле ніхто нічого не спитав. Але він, лежачи в кошику, подумки склав собі ось такого віршика:

ХОЧ ЦІЛИЙ ДЕНЬ ЯЙЦЕ ХВАЛИ,

МЕНІ — АБИ ВЕРШКИ БУЛИ!

* * *

Після вечери вчинився страшенний переполох. Пелле зник! Його ніде не могли знайти. Біргітта обнишпорила шафи, комоди й полиці, заглянула під усі меблі.

— Він десь тут, — сказав тато. — Ми ж за вечерею його бачили, а звідтоді ніхто не відчиняв дверей до передпокою.

— А якщо він випав у вікно?! — запхінькала Біргітта.

— Тоді він мусив би сам собі його відчинити, — сказав тато. — Ні, не переживай, доню. Скоро Пелле вилізе зі свого сховку, ось побачиш! А тепер я вам роздам великодні дарунки.

І тато пішов по величезну торбину, яку тримав у своїй кімнаті. У торбині було двоє здоровених барвистих яєць із картону. Тато вийняв їх із торбини й поклав на стіл.

— Усередині — лагоминки, вірте мені на слово, — сказав тато. — Одне яйце для Біргітти, друге для Улле...

Тато ще не закінчив говорити, як одне яйце заворушилось і якимось дивом саме покотилося по столу. А зсередини яйця почулося протяжне нявкання.

— Що... там... воно... таке? — скрикнув тато й швиденько розділив яйце на дві половинки.

З яйця вискочив трохи наляканий і скуйовджений Пелле Безхвостий.

Біргітта обняла його й так цьомнула в носика, що Пелле аж чхнув.

Як же він опинився у яйці? А дуже просто — через витівки Улле. Той вистежив, що в татовій кімнаті є торбина, вийняв із одного яйця шоколадки та цукерки, а замість них упхнув туди Пелле Безхвостого. Негарно він учинив. Та добре, що хоч додумався проштрикнути у яйці кілька дірочок, щоб сердега Пелле не задихнувся. Через те Улле й не перепало на горіхи. Правда, шоколаду й цукерок йому теж не дісталось.

А Пелле? Е, та йому дали ще одне блюдо жирних вершків.

Шостий розділ

На зелену травицю!

Одного червневого дня тато за обідом сказав:

— У суботу ми всі подамося на зелену травицю!

— Ура! — зраділа Біргітта, заплескавши в долоні.

— Класно! — вигукнув Улле, готовий схопитися з місця з картоплиною в руках. (Він тільки щойно навчився того модного слова класно).

Пелле Безхвостий підвівся в своєму кошику й нашорошив вуха. Податися на зелену травицю? Ой як добре! «Напевно, мене також візьмуть з собою, — подумав Пелле. — Сподіваюсь, що вони вважають мене членом родини. Невже залишать у місті самого? Невесело було б ціле літо плутатися між торбинками з травою від молі й нашвидку згорненими килимами». Пелле охопило хвилювання, й він облизав носа, як завжди, коли бував занепокоєний чи стурбований. Та згодом йому в голові сяйнула думка: «З мого боку не завадить бути чемнішим». І Пелле вистрибнув з кошика, підійшов до тата й потерся йому об ноги.

Тато взяв його на руки й мовив:

— Мабуть, і тобі, Пелле, буде веселіше на зеленій травиці.

«Чудово! — подумав Пелле. — Я поїду з ними!»

— Але пам'ятай, Пелле, одне — не допадайся до трави, — попросила Біргітта. — Ви, коти, як їсте траву, то неодмінно піде дощ, а нам щодня треба сонячної погоди. Обіцяй, Пелле, що не скубтимеш трави, як поїдемо на природу.

«Ну й дурненька, — подумав Пелле. — Чого це я маю їсти траву? Я ж не якась там корова. Е ні, мене цілком задовольнить молочко... і, звичайно, один-другий пацючок. Тож нема потреби боятися, що через мене йтиме дощ». Снучи такі думки, Пелле мовив лише НЯВ, бо в розмовах з людьми не звик говорити нічого іншого.

* * *

Почалося велике збирання. Тато брав із собою ляльку й книжки, мама — одяг і каструлі, Біргітта — ляльку Лісу з її ліжечком, а Улле набрав патронів, щоб стріляти з пістолета, порошку, від якого чхають, і прихопив книжку про індіанців «Таємниця підступної Пантери». (Крім того, мама прихопила для нього граматику німецької мови). «У що ж мені, сіромі, покласти свої речі?» — зажурився Пелле. В нього був улюблений червоно-жовтий м'яч і клапоть потертої шкурки, якою він вряди-годи грався в котика й мишки. Ті речі йому кортіло взяти з собою, але в нього не було ні найменшої валізки. І те його непокоїло.

Та Біргітта немовби прочитала думки Пелле, бо підійшла до нього зі старим рюкзаком у руках і мовила:

— Ану, Пелле, збирай свої речі сюди. А я тобі, либонь, допоможу.

І вона запхнула до рюкзака м'яча, клопоть шкурки й дешицю інших дрібничок. Пелле задоволено замуркотів. Можеш собі уявити, як він пишався своїм рюкзаком. Напевно, жоден кіт у світі такого не мав!

Сьомий розділ

Пелле Безхвостий їде потягом

У суботу родина вирушила в дорогу.

На залізничному вокзалі Пелле не сподобалося. Там стояли гуркіт і метушня, прибували та відбували довжелезні страховидні потяги. Але найгірше, що побачив Пелле, то була табличка, яка висіла на вікні одного купе. На ній було написано: «ДЛЯ ПАСАЖИРІВ ІЗ СОБАКАМИ». «Казна-що, — подумав Пелле. — Чого це, власне, собакам їздити потягами? І то вже зовсім даремно надавати їм окремі купе. Щось ніде не написано „ДЛЯ ПАСАЖИРІВ ІЗ КОТАМИ“».

Тим часом тато знайшов затишне купе, де, принаймні, не видно було жодного собаки. Там розташувалась уся родина, й незабаром потяг рушив. Ішов він із неймовірною швидкістю. Пелле сидів на столику біля вікна й дивився на телефонні дроти, які то підіймалися, то опускалися, то підіймалися, то опускалися. Був у тому повний безлад: якийсь дріт певної миті був на самій горі, а за хвилю вже опинявся в самому низу. У Пелле аж замакітрилась голова водити очима за тими дротами.

— Прошу показати квитки! — сказав кондуктор, ставши у дверях.

Тато витягнув із кишені жилета цілу купу квитків, які кондуктор пробив щипчиками.

— А котик не має квитка? — спитав кондуктор.

«Тепер він мене викине з потяга, — подумав Пелле. — Та й по всьому!»

Але кондуктор голосно засміявся й подався далі. Напевно, просто пожартував.

Потяг ішов кілька годин, і Пелле, вкрай зморений, влігся в Біргітти на колінах і заснув. Та нараз його збудив якийсь дивний звук. Мимохіть він звів очі вгору. З одного купе до другого ходив хлопчина в білому піджачку, вдаряючи в гонг, і вигукував: «ПОРА ОБІДАТИ! ПОРА ОБІДАТИ!»

«Чудово, — подумав Пелле. — Ось і посмакую салакою та свіжим молочком».

— Що ж, ходімо обідати до вагону-ресторану, — мовив, підводячись, тато.

Пелле й собі підвівся.

— Отакої, і ти з нами збираєшся? — засміявся тато. — Ні, любчику, полеж краще в своєму кошику, поки ми пообідаємо. А для певності накриємо тебе покришкою.

— Е ні, я лишуся з Пелле, — заперечила Біргітта. — Що б ти, тату, сказав, якби тебе поклали в кошик і накрили покришкою?

— О, то мав би бути чималий кошик на білизну, — сказав тато. — Але добре, доню, що ти турбуєшся про котика. Ми вам обом щось принесемо поїсти.

Будь певен, згодом Біргітта й Пелле влаштували в купе справжній бенкет. Пелле дісталася котлета зі свинини, і він її мов за себе кинув.

Восьмий розділ

Стіна-Здоровега з Еврабю

Врешті вони дісталися до невеличкого провінційного вокзальчика. А там ціла родина з усіма сумками й рюкзаком Пелле упхалася в машину й поїхала вглиб лісу до затишної старої садиби, що стояла просто над синім озером — синішим за найсинішу в світі волошку.

— Оце вам Еврабю, — мовив тато. — Тут, на зеленій травиці, ми й проведемо літо.

Пелле трішки розгубився й заходився обнюхувати кожен закуток, щоб відчути себе як удома. Хоч він і народився в селі, але нічогоісінько не пам'ятав зі свого сільського побуту, бо зовсім крихітним прибув до міської оселі Біргітти, Улле та їхніх батьків. Він там так освоївся, що тепер село йому видавалося дуже дивним.

«Поки вони розпаковуються, я, мабуть, прогуляюсь, — подумав Пелле. — Цікаво, чи є тут пацюки?»

Тож Пелле подався на прогулянку, і коли б він мав хвоста, то задер би його трубою. Пішов стежиною, що красиво в'юнилася в траві, та й дійшов до

великої купи каміння, накиданої посеред поля. Застрибнув на один камінь та й припік лапки! Чого дивуватися, коли сонце смалило на те каміння цілий день? Потупавши на місці, Пелле стрибнув на інший камінь — такий самий гарячий, як і той. Але ось між камінням щось заворушилося. Далєбі, котячий хвіст! Зроду Пелле не бачив такої чудасії! Схиливши голову, він придивився. Так, звичайно, то котячий хвіст! Але без кота!

«Якби мені такого гарного й довгого хвоста!» — зітхнув Пелле, та тієї миті хвіст засичав, і Пелле, похоловши зі страху, прожогом кинувся в траву, а далі побіг стежиною. Зненацька він став як укопаний — навпроти нього на стежці сиділа здоровенна, дебела кицька. Пелле й собі сів. Якийсь час вони так і сиділи, вп'явшись одне в одного очима.

«Може, мені трохи посичати, щоб вона прийнялась до мене повагою», — подумав Пелле й засичав. Правда, одразу й пошкодував, бо стара кицька видалась не лихою, а навпаки — напрочуд привітною.

— Не сичи на мене, — мовила вона. — Хіба я страшна? Мене звати Стіна-Здоровега, і в цілій окрузі я найстаріша. Сподіваюся, ми з тобою заприятелюємо.

Тепер Пелле ладен був провалитися крізь землю через те, що сичав.

— А де це ти загубив хвоста? — спитала Стіна-Здоровега. — Що ти з ним зробив?

— Він повзає біля купи каміння, — відповів Пелле. — Може, ви, тітко Стіно-Здорового, допоможете мені його приліпити?

— Здається, ти жартун хоч куди, — усміхнулася Стіна-Здоровега. — Але того хвоста, що повзає біля купи каміння, нам треба остерігатися. Звати його Калле Зміюка, він дуже небезпечний, бо носить у собі отруту.

— Ти ба! — скрикнув Пелле. — Яке щастя, що я звідти чкурнув! Мені також той хвіст здався підступним і гидким.

— Однак ти не сказав, як тебе звати, — нагадала Стіна-Здоровега.

— Мене звати Пелле, — відповів Пелле. — Моє прізвище Безхвостий, та загалом я його не люблю. Хіба приємно, коли тобі завжди нагадують, що в тебе немає хвоста?

— По-моєму, тобі не треба тим перейматися, — мовила Стіна-Здоровега. — Уяви, як то таки зручно не мати хвоста! Тоді його тобі ніхто не прищемить дверима, а бешкетникам-хлопчиськам ні за що буде тебе тягати й ні на що наступати.

— Так то воно так, але шкода, що нічим махати, як гніваюсь, — сказав Пелле.

— А ти не гнівайся, і все буде гаразд, — порадила Стіна-Здоровега. — Зараз я покажу тобі тутешні місця. Не завадить, коли ти вже з перших днів почуватимеш себе як удома.

І вони обоє побігли стежиною: Стіна-Здоровега попереду, а Пелле за нею. Час від часу Стіна-Здоровега озиралася, щоб побачити, чи Пелле не відстав. Аж ні, ступав за нею справненько — слід у слід.

Зненацька Стіна-Здоровега, попри свій немолодий вік, легко й елегантно скочила на тинок. Малий Пелле не хотів пасти задніх, розбігся, щосили натужився, але, на жаль, не взяв висоти й звалився додолу. Сидів собі в траві й засмучено облизував носа.

Тоді Стіна-Здоровега великодушно зіскочила з тинка.

— Вибач старій тітці, — сказала вона. — Я, було, подумала урізноманітнити дорогу й податися тинком, але мені геть випало з голови, що ти ще дитина. Тож далі гайда стежиною — й невдовзі добудемося до хліва. Коли б ти тільки знав, як там гарно!

Дев'ятий розділ

Гризуни Тьма-Тьмушки та панна Скіпка-Дражнилка

У хліву було по-старомодному затишно.

— Тут я раю, — сказала Стіна-Здоровега. — Корови й телята — мої найкращі приятелі. Але тепер вони майже всі на пасовиську. Тільки Лиска не пішла пастися. Оті телятка, що стоять у загоні, її діти, їх звати Цятко й Рудько. Цілими днями вони тільки те й роблять, що мукають.

— Котрий із них Цятко? — спитав Пелле.

— Той, що з чорною цятою на лобі, — відповіла Стіна-Здоровега.

— Тоді Рудько той, у кого немає на лобі чорної цяти, — мовив Пелле.

— Молодчина, який ти тямущий, — похвалила його Стіна-Здоровега. — Нумо, оглянемо пацючі нори.

— А тут багато пацюків? — спитав Пелле.

— До лиха, — переконливо відповіла Стіна-Здоровега. — Осьдечки, наприклад, нора, яку я завжди називаю НОРА БУЧНИХ БЕНКЕТІВ. Якщо маєш спритні лапи, то наласуєшся досхочу. Одного дня я спопала аж п'ятьох гарненьких пацюків.

— Я зроду так не зумію, — зітхнув Пелле.

— Йой, наберись терпіння, — втішила його Стіна-Здоровега. — Ось виростеш і ловитимеш пацюків, аж гай густиме. Он там, між іншим, ще одна гарна нора, я називаю її АПЕТИТНА НОРА ГРИЗУНІВ ТЬМА-ТЬМУЩИКІВ, бо в ній мешкає ціла апетитна родина Тьма-Тьмущиків — тато, мама і двадцять семеро діток. Правда, сьогодні їх уже двадцять шість, бо ниньки вранці я одним поснідала... — і, згадавши смачний сніданок, Стіна-Здоровега облизалась. — А тепер ходімо далі, — сказала вона. — Бувай, Цятко!

— Бувай, Рудько! — сказав Пелле.

— Бувайте, Цятко й Рудько! — сказали обое разом і подалися далі.

— Хочеш до хліва? — спитала Стіна-Здоровега.

— Е ні, як на мене, то свині страшенні нечупари, а хрюкають так, ніби не мають клепки в голові, — відповів Пелле. — Я краще подивився б стайню. Коні дуже приємні. В місті я приятелюю з конем пивовара. Коли ми здибуємось на вулиці, то неодмінно одне одного обнюхуємо.

У стайні, перебираючи ногами, стояв Старий Гнідко.

— Усі коні надворі, — сказала Стіна-Здоровега, — і Старому Гнідкові невесело на самоті. Та, здається, останнім часом він трохи застудився і через те його не пустили на пасовисько.

Тієї хвили Старий Гнідко заіржав.

— Ну, звісно, в нього захриплий голос, — сказав Пелле. — Але який він милий!

— І добрий, — додала Стіна-Здоровега, підійшла ближче, заскочила в ясла й потерлася об м'якеньку мордочку Старого Гнідка.

— А в стайні є пацючі нори? — спитав Пелле.

— Лише одна, — відповіла Стіна-Здоровега. — Я називаю її ОСОБИСТА НОРА ЮНАСА, бо кіт Юнас, що живе в стайні, взяв на неї абонемент.

— Абонемент? А що це таке? — здивувався Пелле.

— А таке: він оголосив ту нору своєю, а мені не хотілося з ним зчиняти сварку. Втім, Юнас так рідко сюди приходить, що можна ловити й тут. Він погано вихований кіт, тухтії і нечема.

Розказуючи про Юнаса, Стіна-Здоровега вивела Пелле надвір. І далі вони пішли чудовою алеєю, обабіч якої росли білорі берези.

Аж тут ні сіло ні впало на дорозі з'явилась якась чорно-біла пташка та й замахала хвостиком перед самісіньким носом у Пелле. Він уже, було, подумав, що обід йому забезпечено, й погнався за нею. От-от — та й схопив би пташку в лапи, але вона, весело цвірінькаючи, блискавично пурхнула вгору. І так повторялося не раз: пташка здіймалася вгору й падала додола, махаючи хвостиком, а Пелле насторожувався, розганявся, стрибав, але діставав облизня.

— Силкуєшся зловити панну Скіпку-Дражнилку? — спитала Стіна-Здоровега.

— Я? Та ні, — відповів Пелле, наче нічого й не сталося. — Просто люблю трішки пострибати. А до пташок мені байдужки!

— То й не забивай собі баки плісками, — сказала Стіна-Здоровега. — Вони нас, котів, лише дражнять. А тепер приляжмо на траву, бо мої старі лапи аж гудуть від втоми.

Десятий розділ

Велетенне сонечко

Праворуч від дороги простягався квітучий луг. Стіна-Здоровега й Пелле уляглися в квітах, які вигравали всіма барвами веселки. Там росли дзвіночки, поволі погойдуючись під легким літнім вітерцем, і лисички, що здалека тішили зір жовтизною, а серед них червоніли повні, м'які головки конюшини.

Аж ось прилетіла якась манюпуня, червона, в чорні крапочки комаха й сіла Стіні-Здоровезі просто на рожевого носа. Пелле замахнувся лапою, щоб

ударити її, а та червона химера розгорнула крильця надвоє й полинула в синє небо.

— Що воно за дивина? — здивувався Пелле.

— То сонечко, — відповіла Стіна-Здоровега. — Сонечка добрі й нешкідливі, тож нехай сидять на моєму носі, скільки влізе.

Пелле позіхнув. Як він стомився! Але що це таке? Прилетіло якесь сонечко, чи не в сотню разів більше від попереднього, сіло навпроти Пелле й уп'ялося в нього очима.

— Це ти Пелле Безхвостий? — закричало воно.

— Та-а-ак, — відповів Пелле, тремтячи зі страху.

— Це ти приїхав на зелену травицю?

— Та-а-ак, — відповів Пелле, затремтівши від носа до... ой, я мало не сказав, до кінчика хвоста, хоч у нього хвоста не було.

— Ну то летімо пастися, — мовило сонечко, підхопило Пелле за загривок і понесло його з собою. Воно летіло над полями й лугами, над лісами й ставами, над хуторами й віллами, а під ним у повітрі гойдався Пелле. Та врешті-решт сонечко спустилося вниз і сіло на широкому лузі. Між двома березами містилася табличка, де величезними зеленими літерами було написано: «ПАСОВИСЬКО». Лесь з'явився і хлоп'як у білому піджачку, вдарив у гонг і закричав: «ПОРА ОБІДАТИ! ПОРА ОБІДАТИ!»

— Тепер пасися! — звеліло сонечко, й Пелле не зважився послухатись. Він помітив навколо себе, може, з сотню котів, які просто запихалися травою.

— Та я ж ось-ось перетворюся на корову! — скрикнув Пелле. — Скоро й мукатиму!

Але зненацька він відчув, як йому на ніс, на праве вухо й на спину впало по мокрій краплині. А тоді вперішив дощ!

«Це тому, що я наївся трави, — подумав Пелле. — Ху, як тут мокро!»

Нараз він прокинувся! (Ти ж, мабуть, здогадався, що, лежачи в траві, Пелле заснув, і вся ця пригода йому приснилася).

А чого мокро? Таж Стіна-Здоровега старанно його всього облизувала — і лице, й спину.

— Тут було сонечко? — спросоння спитав Пелле.

— Воно вже давно полетіло, — відповіла Стіна-Здоровега.

— А де ж поділося широке пасовисько? А табличка? А коти?

— То все тобі, шалапутику, наснилося, — відповіла Стіна-Здоровега. — А тепер пора вертатися додому, щоб не прогавити вечірнього молочка.

* * *

— Де це мій котусь так довго пропадав? — спитала Біргітта, коли Пелле повернувся додому. — Якби ти знав, скільки ми напереживалися!

— Здається, починається дощ, — сказав тато. — Мені вже крапнуло на носа.

— І мені, — сказав Улле.

Вони таки не помилились. Невдовзі над Еврабю залопотів тихенький літній дощ.

— Чудово, — мовив тато. — Він так потрібен квітам і деревам.

— Тату, знаєш, що робив Пелле, як пішов із дому? — спитала Біргітта.

— Ні-і, — відповів тато.

— Мабуть, їв траву, тому й задощило, — сказала Біргітта.

І, обернувшись до Пелле, спитала: — Гей, Пелле, правда ж, ти ходив пастися?

— Наяв, — відповів Пелле.

Одинадцятий розділ

Пелле Безхвостий зникає!

Буяло казкове літо. Пелле в селі просто розкошував. Найголовніше було не прогавити, як доїли корів. Щоранку й щовечора Стіна-Здоровега та Пелле ходили з тіткою Геддою на вигін. Там коти сідали й дивились, як Гедда доїла корову, а потім чекали, поки Гедда перевертала догори покришку від банки, наливала в неї молока й запрошувала котів пити. Що то було за молоко — з-під корови, в покришці від банки, ще й на свіжому повітрі! Пивши його, Стіна-Здоровега завжди заплющувала очі. Пелле помітив те, і йому самому закортіло так спробувати, тож одного дня він і собі заплющив

очі, як пив молоко. Проте всунув носа в покришку так глибоко, що бризки розлетілися навсібіч, і він тричі чхнув. Сорока-Вілобока, що сиділа неподалік, насмішувато заскрекотала:

— Ти ба, як важко пити!

— Хто б казав! — мовив Пелле. — Хотів би я побачити, як ти своїм довгим дзьобом хлебтатимеш молоко з покришки з-під банки!

— А я хотіла б побачити, як ти літаєш! — випалила Сорока. — І правуєш хвостом! Бувай! — і вона зареготала, залопотіла крилами та й полетіла геть.

* * *

Однак літо збігло. Листя на деревах жовкло, гриби в лісах виростили мов з-під землі, на пагорбах дозрівала брусниця, і з кожним днем сонце все раніше вкладалося спати за лісову галяву й ставало дедалі ледачіше вранці. Тож родині Пелле надійшла пора вертатися до міста. Ну, звісно ж, ідеться про ту родину, в чийй хаті Пелле жив, цебто про тата, маму, Біргітту й Улле.

— Ну от, уранці рушаємо додому, — мовив тато. — Бо в понеділок тобі, Улле, треба вже бути в школі, правда ж?

— Та треба, — понуро відповів Улле. — Якби моя воля, то перший день я відвів би для спорту. Тоді ми лишилися б тут іще на день.

— А другий день я зробила б санітарним, — докинула Біргітта. — Тоді можна було б побути тут два дні.

«Якщо школу прибирати старанно, то двох днів і не вистачить», — подумав Пелле, бо йому теж страшенно не хотілося покидати Еврабю.

* * *

Другого дня вони їхали потягом додому. Стіна-Здоровега прийшла на вокзал, аби помахати на прощання лапою. Власне, тепер вона не махала, бо коти не мають такої звички, але якби коти вміли махати, то, будь певен, що Стіна-Здоровега старанно й довго махала б сірою правою передньою лапою.

— Щасливої дороги! — гукнула Стіна-Здоровага. — Зустрінемося наступного літа!

— Неодмінно, — мовив Пелле. — Отоді вже я й піймаю Августа.

(Август — то пацюк із хліва, що дражнив його всеньке літо. Скільки разів Пелле лагодився його впіймати, але йому так і не пощастило!)

Та ось потяг рушив. Тато, мама, Біргітта, Улле й Пелле мали власне купе. Тато читав газету, мама щось плела гачком, Улле дивився у вікно, а Біргітта гладила в себе на колінах Пелле. «Мотор Пелле запрацював на повну силу», — завше казав Улле, коли Пелле заходжувався муркотати.

Та ось потяг зупинився на якійсь великій станції. Біргітта й Улле попросили в тата по двадцять п'ять ере, бо їм заманулося вискочити надвір і купити собі в автоматі по шоколадці (а такі автомати є на кожній залізничній станції). Взявши гроші, Біргітта поклала Пелле на сидіння, звеліла йому спокійно полежати й вибігла з Улле на перон.

Але Пелле подумав: «Ану ж і я збігаю надвір і подивлюся, що й до чого, поки потяг стоїть». І перш ніж хтось його побачив, Пелле зістрибнув із сидіння, прошмигнув з купе і з тамбура (бо двері були відчинені) та й скочив на перон. Поблизу вимахував червоним прапорцем начальник станції.

«Напевно, сьогодні в нього день народження, — подумав Пелле, — тому він із прапором.[3] Ось я його привітаю», — і, ставши перед начальником станції, Пелле випалив:

— Маю честь привітати пана начальника станції з днем народження!

Проте начальники станцій аніскілечки не розуміють котячої мови, і цей начальник станції нічогісінько не втямив зі слів Пелле, лише гукнув до замашеного в сажу залізничника, що саме проходив мимо:

— ЧИ ТИ БАЧИВ КОЛИ-НЕБУДЬ БЕЗХВОСТОГО КОТА?

Почувши те, Пелле образився й чкурнув пероном далі.

Та що це таке? Потяг рушив з місця! Пелле прожогом скочив на підніжку й останньої миті йому таки пощастило попасти в тамбур останнього вагона.

А потім, правда, запізно, він помітив, що вскочив не до свого потяга, а до того, що йшов у протилежний бік. А той потяг, яким він їхав, ще стояв на станції — в одному з вікон гулькнуло личко Улле.

Бідолаха Пелле мчав назустріч невідомій долі!

Дванадцятий розділ

Дядечко Карлсон

Назустріч невідомій долі — сам-самісінький у останньому тамбурі якогось велетенського, поганючого, чужого потяга!

Начальник станції з прапорцем, приуроченим до дня народження, розтанув у далині. Пелле присів, замислився, раз-другий облизався. Який страшний протяг у цьому відкритому тамбурі! Та ось Пелле заглянув величезну сумку з газетами. «Там, певно, тепло й затишно, — подумалось йому. — Залізу-но я туди». І він заліз до сумки з газетами.

Трохи згодом прийшов хлопчина в зеленому вбранні. Підняв тяжку сумку й подався з нею мандрувати вагонами потяга, гукаючи: «НАЙСВІЖІШІ СТОКГОЛЬМСЬКІ ГАЗЕТИ, ТИЖНЕВИКИ, КНИЖКИ!»

— Можна «Вечірню газету»? — спитав огрядний дядечко, голова якого блищала, мов коліно (цебто, він був геть лисий).

— Авжеж, — відповів хлопчина, схилившись до сумки, і нараз із «Вечірніх газет» виткнулася злякана голівка Пелле Безхвостого.

Хлопчина здригнувся, не ймучи віри своїм очам. Та огрядний дядечко виявив великодушність. Обережно вийняв Пелле з сумки, злегенька його поплескав і сказав:

— Що ти за шалапут? Може, це недільний додаток «Вечірньої газети»?

— Ням, — відповів Пелле.

— О, мені доводилось бачити й гірші недільні додатки, — сказав дядечко. — Мабуть, цей додаток уміє й облизуватись?

Пелле ревно лизнув йому руку шорстким язичком. Як же гарно з цим огрядним дядечком!

— Шкода, що в мене з собою немає ні салаки, ні молока, — провадив далі дядечко. До речі, звався він Карлсон, тож далі ми називатимемо його дядечко Карлсон. — У мене є лише сигара, а ти, мабуть, не куриш, правда ж?

— Ням, — відповів Пелле.

— Ну, я тільки спитав, — сказав дядечко Карлсон. — Але стривай... Тут ось у мене є пачка таблеток. Може, попробуєш одну?

Пелле понюхав білу таблетку, але вона його не зацікавила.

— Що ж, переб'єшся й так, не бачу іншої ради, — сказав дядечко Карлсон. — Зрештою, може, ти не дуже й голодний?

Ні, Пелле не був голодний, аніскілечки не був. Сталося стільки дивовижних речей, що йому просто не думалося про голод. Яке щастя, що він зустрів цього великодушного дядечка Карлсона! Але що буде далі? Чи візьме його з собою цей дядечко Карлсон, коли висяде з потяга, чи лишить напризволяще? Чи повернеться Пелле коли-небудь до Біргітти?

— Про що міркуєш, котусю? — спитав дядечко Карлсон. — Скоро зійдемо з потяга та й почимчикуємо до мене додому їсти салаку. Може, в коморі для тебе знайдеться й крапля вершків.

Який приємний цей дядечко Карлсон! Очевидно, він улаштує в себе вдома справдешній святковий обід. Зібравши валізки, дядечко Карлсон взяв Пелле під пахву й, коли потяг зупинився, зійшов на перон.

А там сталося щось неймовірно жакливе. До дядечка Карлсона кинувся велетенський, завбільшки з теля, пес, і Пелле з переляку випручався з-під дядечкової пахви й чимдуж помчав у напрямку міста, що розкинулося за станційною будівлею. Він зупинився аж тоді, як відчув безпеку, на вуличці, де було повно підвальних віконець, у які на випадок чого можна було шмигнути.

Тринадцятий розділ

Красуня Інгрід

Нараз із одного підвального віконця вийшла надвір маленька прегарна кицька. Ніколи ще Пелле не бачив такої красуні. Він подумав: «Ану ж, причепурюся». Вмився, підійшов ближче й мовив:

— Дозвольте відрекомендуватися — Пелле.

— Мене звати Інгрід, — сказала кицька, й вони одне одного обнюшили. Тоді затягнулась довга мовчанка.

— Приємне місто, — нарешті мовив Пелле, бо ж годилося якось зав'язати балачку.

— Доволі приємне, — згодилась Інґрід. — Щоправда тут сутужно з пацюками.

— А з салакою? — спитав Пелле.

— Непогано, — відповіла Інґрід. — Принаймні, в рибні дні. Щоп'ятниці в місті завжди є свіжа риба. Тоді ми з мамою йдемо на ринок і робимо запаси. А одна пані в ліловому вбранні, яку називають панна Стрем, завжди надзвичайно привітна й дає нам стільки салаки, скільки захочемо.

— Здається, в цьому місті вам добре ведеться, — мовив Пелле. — Але скажи мені таке — чи багато тут собак?

Ще Пелле не скінчив питати, як із завулка показався рудий пес із зморщеною мордою. Він біг просто на них. Недовго думавши, Пелле вскочив у підвальне віконце. Висунув ізвідти голову й зашепотів до Інґрід:

— Мерщій сюди! Хіба ти не бачиш, хто біжить?

— Ет, — усміхнулась Інґрід. — Нема чого боятися. То ж усього-на-всього старий Дюкс. Привіт, Дюксе!

— Привіт, — не вельми гречно буркнув Дюкс, знехотя обняхуючи Інґрід.

Пелле у підвальному віконці тремтів од напруги. Як Інґрід на таке наважилася?

Обняхавши Інґрід, Дюкс рушив з місця.

— Найпалкіші вітання Шарлотті! — гукнула йому вслід Інґрід.

— Дякую, — не вельми приязно буркнув Дюкс.

Він пішов нерівною бруківкою далі, й тоді Пелле нарешті виліз зі свого сховку.

— І ти дозволила, щоб той Люкс нюшив тебе своєю зморщеною пикою? — здивовано скрикнув Пелле.

— Його звати не Люкс, а ДЮКС, — поправила його Інґрід.

— Як можна зватися ДЮКСОМ? — спитав Пелле. — Що то означає?

— Та то ж латинське ім'я, — відповіла Інґрід. — Тут поблизу мешкає ангорський кіт Катіліно, він знає латину. Якось я його спитала, що означає ДЮКС. На його думку, слово ДЮКС означає «зморщений на виду», але він того не певен.

— Однак Дюксові те ім'я до лиця, — сказав Пелле. — Він таки зморщений. Я таких зморщених зроду не бачив.

— Якось у дитинстві Дюкс мене мало не порвав, — вела далі Інґрід. — Та саме наспіла мама, стрибнула на нього й подряпала так, що йому довелося підібгати хвіст і давати драла. До речі, про хвост. Де це ти подів свого? — спитала Інґрід.

— Ми ж говоримо про Люкса, — сказав Пелле.

— Про Дюкса, — поправила Інґрід. — І після того випадку Дюкс більш не нападає на котів, всі ми тут про це знаємо й ніхто його не боїться.

— Та звідки б же я таке знав, — мовив Пелле. — До речі, мені дуже хочеться побачити твою маму.

— Скоро побачиш, — сказала Інґрід. — Ми живемо в четвертому підвальному віконці, якщо брати від Річкової вулиці ліворуч. Напевно, мама вдома.

Так, мама Інґрід була вдома. Саме тоді, як Інґрід зайшла до їхньої осельки й завела за собою несміливого Пелле, мама сиділа в зручному кріслі-гойдалці з навушниками на вухах.

— Добрий вечір, мамусю, — привіталася Інґрід. — Ми не завадимо тобі слухати радіо?

— Дарма, — відповіла мама, знявши навушники. — Щойно передавали лекцію «Про всілякі способи ловитви пацюків», та для мене там не було нічого нового. А кого це ти з собою привела?

— Пелле, — вклонившись, відповів Пелле.

— Ласкаво просимо до нашої оселі! — мовила Інґрідина мама. — Слухай-но, доню, сходи на кухню й підігрій кухлик молока!

(Бачиш воно як: коти не п'ють кави, тож ніколи й не підігривають її у кухлику. Замість кави вони підігривають у кухлику молоко, щоб пити його теплим. Коти вважають, що таке молоко найсмачніше).

Потім Інґрід подала три блюдця, і всі троє — Інґрід, її мама й Пелле — попили молока. А коли напилися й гарненько облизались, то мама Інґрід попросила:

— Ану, Пелле, розкажи нам трішечки про свої пригоди.

І Пелле заходився розповідати.

Пелле знайшовся

Можеш собі уявити, в якому відчаї була Біргітта, коли повернулася від автомата з шоколадками в потяг і не виявила Пелле! Улле й той зажурився, хоч і приховував свою зажуру. Тато й мама також забідкались.

— Не можу цього збагнути, — дивувався тато. — Він же щойно лежав на сидінні.

— Атож, здається, я весь час чула, як він муркотів, — докинула мама.

Біргітта заплакала.

— Бідолашний мій Пелле! Це ж я його більше ніколи не побачу! — пхенькала вона.

— Може, він зайшов до іншого купе? — спитав тато.

Тієї миті з'явився кондуктор. Тато щось пошепки сказав йому на вухо. То був добрий кондуктор, достоту такий, як і більшість наших кондукторів. Він приязно засміявся й пішов потягом, гукаючи в кожне купе:

— ХТО БАЧИВ БЕЗХВОСТОГО КОТА?

Як правило, кондуктори кричать:

«ПРОШУ ПОКАЗАТИ КВИТКИ» або «НАСТУПНА СТАНЦІЯ ЛІНЧЕПІНГ» чи щось таке. А цей кондуктор кричав: «ХТО БАЧИВ БЕЗХВОСТОГО КОТА?»

— Ми, — сказали хлопці з другого вагона.

— Ми бачили, як він скочив у останній тамбур того потяга, що від'їхав за кілька хвилин перед нашим. І той потяг пішов у протилежний бік. На табличці, здається, було написано «Крілбю».

— Ну, от у нас і є за що зачепитись, — сказав тато, коли кондуктор розповів про те, що він дізнався. — Біргітто, серденько, не плач, ми знайдемо Пелле, ось побачиш. Завтра вранці дамо про нього оголошення в газетах.

— А можна оголосити по радіо? — спитав Улле. — То було б класно!

— Ні, хтозна чи на радіо погодяться на таке, — відповів тато. — Задовольнімося оголошеннями в газетах. Уявіть собі, як гарно, що Пелле безхвостий! Виходить, у нього є особлива прикмета.

* * *

Що ж сталося потім із дядечком Карлсоном, який у тому, іншому, потязі взяв опіку над Пелле й збирався пригостити його увечері розкішною салакою? Дядечко Карлсон усією душею засмутився, коли Пелле, злякавшись велетенського пса, дременував од нього бозна-куди.

— Лишенько та й годі, — мовив дядечко Карлсон. — Що тепер буде з тим бідолашним блукальцем?

Та тільки-но наступного дня дядечко Карлсон вийшов на свою звичну прогулянку, як його спіткала приємна несподіванка, бо посеред Річкової вулиці він здибав свого вчорашнього малого приятеля. Дядечко Карлсон крикнув «УР-РА!», і від того крику з десятих вікон висунулося щонайменше десять жіночих голів, а поліцейський Петерсон, що стояв, закривши руки за спину, зоддалік зацікавлено обернувся на нього: мовляв, що там діється? А Пелле підійшов до дядечка Карлсона, буцнувся голівкою йому об ноги й потерся. Звичайно ж, він одразу впізнав доброго дядечка з потяга! Дядечко Карлсон підхопив Пелле на руки, поніс додому, негайно зателефонував продавцеві риби, замовивши в нього свіжої салаки, та до молочної крамнички, замовивши там жирних вершків. Заповідалося на бенкет! І бенкет був! Такий розкішний бенкет, що Пелле придумав про дядечка Карлсона отаку пісеньку:

Дядько Карлсон,

дядько Карлсон —

є кого любить!

Він з комори несе

предобресеньке все.

А тоді ми

як за себе

кидаєм те вмиєть.

Дядько Карлсон,

дядько Карлсон —

де такий ще є?

Повно в нього салак,

ну а сам він добряк.

І сметанку,

і сметанку

він мені дає.

Дядько Карлсон,

дядько Карлсон

Пелле прихистив.

Любить він з котами

гратись вечорами,

і хотів би,

і хотів би,

щоб я в нього жив.

А потім усе владналось щонайкращим чином. Дядечко Карлсон прочитав у газеті оголошення про безхвостого кота, що сів не до свого потяга. Йому не треба було думати довше п'яти секунд, аби збагнути, що йшлося про того самого кота, якого він взяв під свою опіку. І дядечко Карлсон зателефонував за номером, поданим в оголошенні, й поговорив із Біргіттиним татом. Уявіть собі таку комедію: з'ясувалося, що вони знайомі, хоч сто літ не бачились. Дядечко Карлсон і Біргіттин тато колись училися в одній школі.

— Якщо ви дозволите, щоб кіт побув у мене днів зо два, то я привезу його вам у середу своєю машиною, — сказав дядечко Карлсон. — Чи йому не зашкодить така далека їзда?

— Ні, він уже їздив машиною, — відповів Біргіттин тато й засміявся, пригадавши, як він сам, сном-духом нічого не знаючи, віз Пелле машиною.. Правда, тоді котик ще не звався Пелле.

* * *

Тож загублений Пелле знов знайшовся. Дядечко Карлсон вручив його в Біргіттині руки рівно через два дні. Коли б ти знав, які то були обійми!

— Прошу прийняти на згадку оцю кульку, — сказав дядечко Карлсон і подав Пелле жовто-блакитну кульку, що здалеку аж блищала. Тоді дядечко Карлсон утер з кутика ока сльозину, бо йому справді сумно було прощатися з Пелле, та й поїхав.

А Пелле? Він безмежно тішився, що знов удома. Правда, трішечки тужив за Інгрід, її мамою та їхнім затишним помешканням, що міститься в четвертому підвальному віконці, якщо брати від Річкової вулиці ліворуч. І звичайно ж, дуже сумував за дядечком Карлсоном!

П'ятнадцятий розділ

Осінь надворі

Біргітта сиділа за письмовим столом і писала вірш про осінь. Он скільки вийшло:

Літечко збігло, листя злітає

Й жовте-прежовте долі сідає.

Квіти зів'яли, осінь надворі...

І на тому й затялася. Ой! Ну й морока! Біргітта в глибокій задумі призла олівець. Тепер їй треба було знайти якусь гарну риму до слова надворі. Можна взяти зорі, а можна в морі, але вона не могла їх пов'язати зі словом надворі. То справді було нелегке завдання.

— А ти, Пелле, мені не допоможеш? — спитала Біргітта.

Пелле Безхвостий з премудрим виглядом сидів на підлозі.

«Звісно, я знаю, що треба дописати, — майнуло йому в голову. — Я дописав би таке: „ХАЙ БИ СИДІЛА МИШКА В КОМОРИ“». Одначе він не сказав нічого, лише далі вдавав із себе хтозна-якого мудреця, схиливши набік голівку.

Біргітта морочилася з віршем, гризла олівець і поглядала у вікно. Надворі вже смеркало, але було видно, як пожовкле осіннє листя водить кривого танцю. Ондечки внизу на вулиці вітер зі свистом зірвав у якогось дядька з голови капелюх. Той капелюх покотився через дорогу: звідси, згори, він скидався на їжака, що дуже кудись квапився. Пелле скочив на підвіконня і з великим зацікавленням за ним стежив. Витягнувши, мовби гусак, шию, він не зводив з капелюха погляду, аж поки той зник з очей. Дядько велетенськими кроками погнався за капелюхом. «Ну й натішилися б ми з ним, якби ловили того пришепелкуватого капелюха удвох, — подумав Пелле. — Уявляю собі, як тому дядькові весело!»

Однак тому дядькові не надто подобалося що є духу ганятися за капелюхом. А чи ж здогадуєшся ти, хто був той дядько? Так-так, не хто інший, як татусь Біргітти та Улле, хоча ні Біргітта, ні Пелле не впізнали його з горішнього вікна.

Невдовзі тато, засапаний, з непокритою головою, вбіг у хату.

— Уявіть собі, — почав він, хекаючи як допотопний задимлений локомотив, — уявіть собі, мій капелюх зірвався з голови й покотився вділ до річки, і тепер пливе у Меларен.[4]

— Може, його там знайдуть дикі качки й змостять собі в ньому гніздо, — сказала Біргітта.

Її слова так розвеселили Пелле, що він аж засміявся. Ну, звичайно, того ніхто не чув, бо коти ніколи не сміються вголос: просто в них тоді страшенно задоволений вигляд.

— Шкода мого елегантного капелюха, — мовив тато. — Я купив його зовсім недавно й думалося, що переходжу в ньому цілу зиму.

— А може, тату, його хтось виловить гаком чи сачком на рибу? — спитала Біргітта.

— Не дуже в те віриться, — відповів тато. — Доведеться купляти нового.

— То позич грошей з моєї свинки-скарбнички, — сказала Біргітта.

— Дякую, донечко, — мовив тато. — Напевно, мені вистачить і своїх. Прикра пригода, але й таке буває восени, коли шумить-гуде негодонька, як ото співається в пісні.

Тільки тато проказав ті слова, як Біргітта згадала свій недокінчений вірш, знов сіла до столу й знов заходилася гризти олівець. Пелле застрибнув на інший стіл і чемненько там сидів. Та ось він загледів на Біргіттиному

столі гумку. Обережно посунув її лапою. Тоді посунув ще, а потім посунув так, що гумка звалилась додолу. Пелле стрілою кинувся за нею, силкуючись узяти її в обидві лапи, але гумка відлетіла в другий бік кімнати. Пелле помчав за нею, вдарив по ній лапою та й ну ганяти її сюди-туди по кімнаті, кусати й муркотіти.

— Годі, Пелле! — прикрикнула Біргітта. — Чого це ти так розходився? Ти заважаєш мені дописати вірш!

Річ у тім, що завтра в Біргіттиній школі мав бути осінній ярмарок, де Біргітта мала прочитати свій вірш про осінь. Але вона й досі не могла придумати четвертого рядка. Тільки без кінця читала написане:

Літечко збігло, листя злітає

Й жовте-прежовте долі сідає.

Квіти зів'яли, осінь надворі...

Нараз у двері просунув голову Улле й заволав:

— ВІРШІ МОЇ НЕ ДУЖЕ БАДЬОРІ!

І вмить голова зникла. Бо якби не зникла, то Біргітта потягнула б її за чуб.

Шістнадцятий розділ

Пелле зустрічає давніх знайомих

Пелле образився, що йому не дозволили гратися гумкою. «Не хочу більше сидіти тут і помагати їй писати вірш, — подумав він. — Піду-но я собі на коротеньку вечірню прогулянку».

Сказано — зроблено. Я мало не обмовився, що Пелле надягнув шапочку і плащ, та, звісно ж, він того не зробив. У чому був, у тім і вийшов надвір, а незабаром видрібцем спустився попід стіною будинку на вулицю.

Та ось на вулиці з'явилося дурбило на ім'я Їм Петерсон. То був здоровецький пес, що жив у Петерсонів, тож тутешні коти прозвали і його Петерсоном, щоб не плутати з іншим Їмом, котрий також гасав вулицями. Пелле анітрохи не боявся Їма Петерсона, але про всяк випадок завжди

залазив у підвальне віконце. І цього разу заліз у те віконце, що було найближче.

У підвалі було темно, як у мішку, але Пелле мав видючі очі, та й вуса в нього були настільки дивовижні, що він міг ними відчувати дорогу. Пелле пройшов углиб підвалу й наткнувся на прочинені двері. Відчинив їх носом і побачив маленьку кімнатчину, посеред якої стояв круглий стіл. Навкруг столу сиділа трійця його давніх знайомих — Монс, Біл і Бул. Авжеж, то були давні знайомі Пелле, та аж ніяк не добрі приятелі. То вони, а не хто інший, відібрали в нього його чудову медаль, бо їм здалося, що він нею хизувався.

Тепер вони втрюх сиділи навкруг столу, й перед кожним із них стояло блюдце молока. Час від часу вони лизькали молоко, а в проміжках між лизьканням вели балачку. Саме тоді, як надійшов Пелле, говорилося про нього.

— Він і досі дере носа, — сказав Монс. — Вважає себе бозна-ким тільки через те, що живе в будинку, а не в повітці, як ми.

— Так, його знов треба провчити, — сказав Біл.

— Провчити та й усе, — підтакнув Бул.

Нараз у дверях з'явився Пелле. Він не чув нічого з їхньої балачки. Проте, кинувши на них погляд, замурчав, і, коли б мав хвоста, то шерсть на ньому стала б дибки.

Монс підморгнув Відові, а Біл підморгнув Булові. Тоді Монс підійшов до Пелле, простягнув йому лапу й сказав:

— Ласкаво просимо, Пелле. Може, вип'єш з нами молока?

«Невже він роздобрився? — здивувався Пелле. — Здається, роздобрився».

— Блюдце молока ніколи не завадить, — голосно відповів Пелле.

І незабаром він уже сидів з ними за столом.

— Бачте, надійшла осінь, — сказав Біл.

— Еге ж, осінь надійшла, — підтакнув Бул.

— Підеш завтра з нами на осінню екскурсію? — спитав Монс Пелле.

— Не знаю, — відповів Пелле. — А що це за екскурсія?

— Ми, цебто наш гурт, щороку провадимо осінню екскурсію, — похвавився Монс. — Цього року подамося лісом до Меларену ловити салаку.

— Що-що? — спитав Біл.

— Що ти патякаєш? — спитав Бул.

— Цитьте, — шепнув Монс, а вголос провадив далі. — Отож, ми збираємося ловити в озері Меларен салаку. Там стільки салаки, що можна ловити лапами.

— Але вони намокнуть, — занепокоївся Пелле.

— Зовсім трішки, — сказав Монс. — Салака того варта.

— О, я страшенно люблю салаку, — зізнався Пелле. — Мене дуже цікавить ця екскурсія.

— Тоді знай, що ми зустрічаємося о восьмій ранку біля сміттевого бачка на моєму подвір'ї, — сказав Монс.

— Зрозуміло, — мовив Пелле. — Я прийду.

— Чудово, — зрадів Монс. — Ще я запропоную піти з нами Фрітцові та Фріді.

— Фрітцові та Фріді? — перепитав Пелле. — Чи це, бува, не ті осоружні чорні котенята з Горішньої Замкової вулиці, що завжди дряпаються?

— Та ні, — заперечив Монс. — Фрітц та Фріда дуже милі й, до того ж, вони мешкають у провулку Гірського Хребта.

— У кожному разі, то на розі Горішньої Замкової вулиці, — сказав Пелле. — Гаразд, я прийду о восьмій ранку. А тепер мені пора додому, бо вже пізно.

Коли Пелле пішов, Монс так сміявся, що аж підстрибував. Біл і Бул страшенно здивувалися.

— Що ти задумав із салакою? — спитав Біл. — У Меларені не водиться салака.

— Так, салака в Меларені не водиться, — підтакнув Бул.

— Баранячі ваші голови, — сказав Монс. — Хіба не розумієте, що я це вигадав тільки для того, щоб заманити його до озера? А там ми його гарненько скупаємо!

— Скупаємо? — спитав Біл.

— Він збирається купатися? — спитав Бул.

— Звичайно, ні, — відповів Монс. — Ми пхнемо його у воду. Може, тоді він перестане дерти пиху. Холодна купіль дуже корисна.

— Прекрасно, — згодився Біл.

— Чудесно, — додав Бул.

Сімнадцятий розділ

Найкраще сміється той, хто сміється останній!

Наступного ранку Пелле, Монс, Біл, Бул, Фрітц та Фріда зустрілися біля сміттевого бачка.

— Не забудьте вдавати із себе добрих приятелів, — ще до приходу Пелле попередив їх усіх Монс. — І щоб ніхто з вас ані найменшим нявканням не прохопився, що ми надумалися з нього покепкувати.

— А хіба не можна його в лісі трішки подряпати? — спитали Фрітц та Фріда.
— Зовсім трішечки?

— Ні-ні! — заперечив Монс. — Сьогодні без дряпанини! Як подряпаєте, то він щось запідозрить.

— А так не годиться, — сказав Біл.

— Геть не годиться, — підтакнув Бул.

* * *

Потім усі шестеро котів, задравши хвости, вервечкою побігли через ліс. Лише Пелле не задер, бо не мав чого задирати.

На самій верхівці ялини сиділа білочка й прищмокувала губами. Пелле подивився вгору, а вона закричала йому:

Ну й комедія з kota —

Загубив свого хвоста!

Те розвеселило Фрітца та Фріду, й вони захихикали. Але Монс похмуро засичав на білку.

«Ти ба, який Монс добрий, — подумав Пелле. — Навіть мене захищає. Це по-справжньому приємна осіння екскурсія!»

— Чи скоро прийдемо до озера? — голосно спитав Пелле.

— Скоро, — відповів Монс. — У тому озері дуже багато салаки, повір мені на слово. — І Монс багатозначно усміхнувся до Біла й Була.

Біл і Бул зиркнули на Фрітца та Фріду. Ті ледве стримували сміх.

Невдовзі ліс, золотистий осінній ліс, закінчився, й показалось озеро Меларен, що блищало на сонці.

— Ходімо на он той місток, — сказав Монс. — Звідти салаку видно найкраще.

— Ага, звідти салаку видно, — докинув Біл.

— Салаку звідти видно, — додав Бул.

Фрітц та Фріда тільки захихотіли.

Пелле так поривався побачити салаку, що збіг на місток найперший. Монс підморгнув Білові, Біл підморгнув Булові, Бул підморгнув Фрітцові, а Фрітц підморгнув Фліді, й тієї миті, як Пелле хотів сказати, що не бачить ніякої салаки, вони всі гуртом зіпхнули його з мосту.

Коти сподівалися почути лункий плюскіт і побачити, як Пелле зникне під водою, натомість — уяви собі! — вони самі ошукалися. Під містком стриміло кілька колод і Пелле, падаючи, вчепився за одну з них своїми дивовижними кігтиками й щасливо вибрався з води!

А вгорі на містку, похнюпивши носи, стояли Монс, Біл, Бул, Фрітц та Фріда. Втім скоро їм довелося думати про дещо інше. Берегом озера галопом мчали дві здоровуцькі вівчарки і, перше ніж котячий гурт перебрався в безпечне місце, собаки забігли на місток.

Отож п'ятьом котам не лишалось нічого іншого, як скочити в озеро!

І тепер у холодній озерній воді плавали всі п'ятеро — Монс, Біл, Бул, Фрітц та Фріда. На містку гарчало й не переставало гавкати двоє вівчарок. Принаймні стрибати в озеро їм не хотілося.

А Пелле помаленьку-потихеньку добувся колодою під містком до берега. І знаєш, що він побачив неподалік од узбережжя? Ну, звісно, капелюх Біргіттиного тата, який учора поплив до озера. То ось він де причалив, то ось де його, добряче пошарпаного, гойдали хвилі!

«Шкода, що мені несила дотягти його додому», – подумав Пелле, нюхаючи капелюх. А тоді нищечком зник у лісі, й жоден собака його не помітив. Незабаром Пелле вже був у місті, – там, де тепер була його домівка.

Здоровуцькі собацюри таки стомилися стовбичити на містку й гарчати і пішли собі своєю дорогою. І тоді п'ятеро котів, що бовталися у воді, змогли нарешті дістатись до берега. Змокли до кісток і закоцюблі від холоду, вони подалися додому. Осіння екскурсія закінчилась не так, як їм думалося. Але, мені здається, котюзі –по заслугі.

Вісімнадцятий розділ

Пелле і різдвяна ялинка

Минула осінь, і надійшло Різдво.

Пелле завжди був кіт не з полохливих, але напередодні святвечора його пройняв неабиякий страх. Він лежав собі спокійнесенько на своєму улюбленому стільці, стиха муркотів, вряди-годи облизувався, і йому здавалося, що все на світі просто чудово. Нараз із передпокою до нього долинули гуркіт, шурхіт і якісь голоси. «Ну ось, певно, Улле й Біргітта повернулись додому, – подумав Пелле. – Вічно вони на порозі зчиняють галас». І він ані ворухнувся, хіба час од часу лизав спину своїм довгим язиком, бо більше не мав чого робити.

Та за хвилю Пелле побачив якусь неймовірно чудернацьку химеру. До кімнати зайшла величезна зелена ялинка й зупинилась якраз навпроти нього. Вона трималась не прямо, як ото тримаються ялинки в лісі, а йшла, виставивши верхівку наперед, на двох передніх і двох задніх ногах.

«Ану я те чудовисько налякаю», – подумав Пелле, підвівся на стільці, вигнув спину й засичав. Однак ялинка, нітрохи не злякавшись, ішла далі, й Пелле не лишалося нічого іншого, як швиденько залізти в безпечніше місце під шафу. Звідти він стежив за нею стривоженими очима, а серце ніби вистрибувало з грудей: що ж буде далі? «А що, як ялинка засуне верхівку під шафу й вимете мене? – непокоївся Пелле. – Та ж вона, поганка, поколе мене своїми осоружними голками!»

Але незабаром, второпавши, що сталося, Пелле відчув полегшення. Виявилось, що чотири ялинчині ноги належали двом хлоп'якам, яких майже не було видно за густим гіллям, коли ті вносили ялинку. Тепер хлоп'яки поставили ялинку сторч, і вона майже діставала до стелі. А потім тато Біргітти й Улле вніс

у хату зелене відро, що видалося Пелле дуже смішним, і вони всі посадили ялинку в те відро, а тато, ставши навколішки й страшенно сопучи, міцно закріпив її у відрі гвинтами. «Нелегка робота», – подумав Пелле. Тепер він аніскілочки не боявся. Вибрався зі свого сховку з-під шафи й зацікавлено дивився, що діялося навкруги. Хлоп'яки дістали кожен по монеті й відкланялися так, що губами підмели підлогу, а як пішли, тато Біргітти й Улле налив у відро води.

«Однаке люди дуже дивні, – не йняв віри Пелле. – Додумалися внести таке одоробало в хату! Ще можна зрозуміти, коли вони наривають квітів, заносять в дім і становлять у вази, але навіщо зривати таку велетку й садовити у відро? Здається, то не з великого розуму».

Аж тут до кімнати зайшла Біргітта й заходилася плескати в долоні, підстрибувати, пританцьовувати й вигукувати:

– О, яка прегарна ялинка! Ну ж вона й велетка, тату! – А помітивши Пелле, Біргітта схопила його на руки й спитала: – Правда ж, Пелле, вона красуня?

– Ня-яв, – відповів Пелле, бо також вважав її красунею. «Хоча я не розумію, чому ялинка мусить стояти тут, у кімнаті, у відрі?»

Звичайно, останнього речення він не сказав, лише так собі подумав. Але Біргітта ніби прочитала його думки, бо мовила:

– Розумієш, Пелле, це різдвяна ялинка, її завжди ставлять на Різдво і вбирають. Можеш мені повірити, вбраною вона буде набагато краща.

«Невже її ще і вберуть? – здивувався Пелле. – Цікаво, в штани чи в спідницю? Черевиків вона не взує, бо стоїть у відрі. А вгорі почеплять капелюха, чи що? У неї буде дуже чудернацький вигляд». І Пелле засміявся. Але зовсім нечутно. Атож, коти ніколи не сміються вголос.

– Завтра вранці ялинку вберемо, – сказала Біргітта. – Повісимо на неї всі, що маємо, різдвяні карамельки й прянички-сердечка, червоні яблука й безліч свічок, а на верхівку почепимо дві великі зірки.

– Може, вистачить однієї? – спитав тато.

– Ні, татусю, доречно саме дві, тоді хоч ізвідки подивишся, а здаватиметься, що зірка одна. Купи, будь ласка, сьогодні і зірок, і тих іскристих вогнів, що їх люблять гноми!

Уночі Пелле приснилося, що до кімнати зайшла ялинка, вбрана в картате пальто й смугастий чоловічий костюм. На голові в неї був старий крислатий

капельох: трохи піднявши його, вона чемно привіталась. А тоді застрибнула у велике відро, розхлюпавши навкруг нього воду.

«Чи не намокли в тебе ноги так довго стояти у воді?» — поцікавився Пелле, та, перше ніж почув відповідь, прокинувся. Як прикро! Йому ж так кортіло дізнатися, чи подобається ялинці стояти у відрі.

«А от я не хотів би бути різдвяною ялинкою і стояти у воді», — подумав Пелле.

Дев'ятнадцятий розділ

Різдвяні презенти для Пелле

Отож Пелле Безхвостому випало переживати своє перше Різдво, і все йому здавалось якимось особливим. Ялинка, коли вже була вбрана й коли на ній спалахнули свічі, перетворилась на небачену красуню. Зате ті вогні, що люблять гноми, Пелле не сподобалися. Вони тріщали й сипали іскри так неприємно, що Пелле на той час просто забився в куток.

«Ну яка з того користь? — думав Пелле. — Ялинка може загорітися, і мені, чого доброго, знов доведеться гасити пожежу».

Та ялинка на диво не загорілася, хоч іскри сипались навсібіч.

Святочні страви видалися Пелле дуже незвичайними. Була рисова каша, і він її трішки з'їв, аби тільки не засмучувати Біргітті. Але сушеної тріски[5] не міг проковтнути ні шматочка. «І чого воно зветься рибою, — дивувався Пелле. — Я був певен, що розуміюся на всіх сортах риби. Та ця пахне зовсім не так, як салака, оселедець, окунь чи щука. Дякую, сушена тріска не для мене».

І Пелле замість тріски дали салаки.

А тоді почали роздавати різдвяні презенти. Останні дні Пелле тільки про них і чув, але сам ніяк не міг утямити, про що ж ідеться.

— І тобі, Пелле, дістануться різдвяні презенти, — сказала Біргітта.

«Дякую, — подумки мовив Пелле. — Дуже мило! Але яка може бути несподіванка, якщо ти щодня мені щось даруєш? Не розумію, чого б то на Різдво я лишився без нічого?» Такі думки снував собі Пелле в голові, та, звісно, не сказав ані слова.

І ось виявилось, що різдвяні презенти не те саме, що й різдвяні дарунки. Вони лежали в пакунках, запечатаних червоним сургучем, а на кожному пакунку були написані вірші. Тато Біргітти й Улле роздавав пакунки, а Пелле не міг докумекати, чому він нап'яв на голову червону шапку, на лице причепив велику білу бороду, а поверх костюма накинув на плечі дебелу шубу, хоч у хаті було тепло. І говорив тато набагато грубішим голосом, як звичайно. «Невже він думає, що ми його не впізнаємо?» — дивувався Пелле. Та ба, здавалося, Біргітта не впізнала свого тата. Бо, взявши пакунок, сказала:

— Дякую, любий гноме.

То прозвучало так кумедно, що Пелле мало не засміявся. Але не хотів засмучувати їх своїм сміхом і натомість тільки чхнув.

— Будь здоров, — сказав тато, якого Біргітта назвала гномом.

— Ага, ось пакунок і для Пелле, — і тато прочитав: «Пелле від Біргітти».

Ця річ покотиться в траву,

удар лиш лапкою. Ку-ку-рі-ку!

— Авжеж, риму знайти не так і легко, — мовив Улле. — Кукуріку, Біргітто!

— Якщо мені захочеться, то я знайду щонайменше сотню рим до слова в траву, — образилась Біргітта. — Але тут найбільше пасує слово кукуріку, саме воно. Ось дивіться!

І вона розгорнула пакунок Пелле. Там лежав м'яч, а на м'ячі був намальований барвистий півень.

«Приємний презент», — подумав Пелле й одразу ж заходився його випробовувати. Ударив по м'ячу так, що той вмить відлетів на другий бік кімнати, але сам Пелле там опинився так само швидко, як і м'яч. І знов ударив по м'ячу. Непогано було водночас бити по м'ячу й по півникові. Ну й презент!

Потім Пелле дістав ще один різдвяний дарунок. На пакунку було написано вірш, який гном проспівав грубим голосом:

Любий Пелле,

любий Пелле,
ой не їж мене!
Бо я так боюся,
Мур чику-котусю.
Любий Пелле,
любий Пелле,
ой не їж мене!

«Ану ж, — подумав Пелле. — Якщо там салака, то я не відповідаю за те, що станеться потім».

Але там була мишка. Звісно, не жива, а механічна, що бігала, коли її накручували ключиком.

Однак м'яч Пелле сподобався куди більше.

Двадцятий розділ

Різдвяний ранок у провулку Гірського Хребта

Різдвяного ранку рано-ранесенько Пелле вибрався на прогулянку. У місті панували тиша й спокій, на вулицях лежав білий пухкий сніг. Надворі не видно було ні душі. Коли це з одного підвального віконця вийшов кіт. Був то наш давній знайомий Монс.

Від часу осінньої екскурсії Монс, зустрічаючи Пелле, вдавав із себе заклопотаного, хоча силкувався усміхнутися й узяв за звичку вітатися досить чемно, кажучи кілька слів, приміром: «Ну й навалило вночі снігу». Або: «Учора на ринку була сила-силенна салаки». Чи щось таке. Виходило то в нього дуже приязно, але подумки Монс не переставав лютувати на Пелле й залюбки б йому нашкодив, якби знав до пуття, що робити.

Сьогодні Монс сказав:

— Ага, то й ти вибрався на різдвяну прогулянку, — і вже хотів простувати далі, та Пелле його затримав.

— Тобі багато дісталось різдвяних презентів? — спитав він Монса.

— Різдвяних презентів? А це що за небилиці? — здивувався Монс, наморщив носа й пирхнув.

— Я думав, що ти знаєш, — відповів Пелле. — То речі, які дарують на Різдво. Мені подарували м'ячика й мишку. Звичайно, неживу.

— Ха-ха! — ехидно засміявся Монс. — А хто ж повірить, що живу? Та коли б ти побачив справжню мишу, то, напевно, з переляку забіг би галасвіта.

Пелле облизався. Він збирався з думками сказати щось таке влучне, щоб і справді навернути Монса до здорового глузду й трохи присадити, але поспіхом йому нічого не придумувалось. А Монс стояв навпроти й широко та лукаво посміхався.

— Так, так, щоб зловити мишу, треба бути дуже спритним, — мовив Монс. — Веселого Різдва! — І пішов собі далі.

Саме тієї миті Пелле придумав, як йому здалося, влучну відповідь.

— Але ж не всі вмють гасити пожежу! — крикнув він услід Монсові. — Веселого Різдва!

* * *

Монс подався прямісінько до старої повітки у дворі провулку Гірського Хребта. Там він здибав Біла, Була, Фрітца та Фріду, які грали в «Кумедні родини».[6]

— Попрошу дати мені панну Полівку, — сказав Фрітц.

— Дзуськи, — відповіла Фріда. — Дай мені краще старого пана Крота.

Невдоволений Фрітц віддав їй старого пана Крота, і тоді Фріда з чотирьох карт склала родину Кротів. Ще й задоволено хихикнула.

Аж ось зайшов Монс.

— Той Пелле Безхвостий як не лусне від пихи, — сказав він.

Котів так зацікавила та новина, що вони вмиють забулися про гру в карти. Усі, крім крихітки Фріди, що тільки й думала про родину Кротів.

— Ти його бачив? — спитав Біл.

— Ви бачилися? — спитав Біл.

— Щойно ми здибалися на Горішній Замковій вулиці, — відповів Монс. — Він щось торочив про якісь різдвяні презенти, що йому дісталися, і, як завжди, дер носа по саме нікуди. Ви й не повірите, але він досі вихваляється тим, що колись гасив пожежу. Я вже від цього просто стомився.

— Цьому треба покласти край, — сказав Біл.

— Це треба припинити, — додав Бул.

— Просто необхідно, — мовив Фрітц. — Що скажеш, Фрідо?

— Ви про юного панича Крота? — спитала мала дурепа Фріда, витаючи думками у хмарах.

— Я знаю, що робити, — сказав Монс.

— Що? — спитав Біл.

— Що нам робити? — спитав Бул.

— Влаштуємо новорічний бенкет, — відповів Монс. — І запросимо туди Пелле.

— Й подряпаємо його, — сказав Фрітц.

— Ні, ми будемо привітні, — сказав Монс. — Він хвалився своїми різдвяними презентами, а ми роздаватимемо новорічні презенти. І йому дістанеться таке, що він ладен буде провалитися від сорому крізь землю!

— А що? — спитали Біл, Бул і Фрітц.

— Поки що не скажу. — сказав Монс. — Але обіцяю вам одне: ми візьмемо його на глузи.

— Чудово, — сказав Біл.

— Прекрасно, — докинув Бул.

— Здорово, — додав Фрітц. — Що скажеш, Фрідо?

— Ви говорите про стару пані Кротиху? — спитала Фріда.

Двадцять перший розділ

Перший день Нового року

Через кілька днів, якраз напередодні Нового року, Пелле й Монс знов зустрілися на вулиці.

«Що це з Монсом таке? — здивувався Пелле. — Сьогодні в нього надто привітний вигляд».

А й справді, здавалось, начебто Монс нічого поганого не замишляв.

— Вибач, Пелле, цими днями, коли ми бачились востаннє, я на тебе трохи гнівався, — сказав Монс.

— Пусте, — відповів Пелле. — Видно, і я поведився не дуже мудро. Але я охоче тобі вибачаю.

— Ну й добре, — зрадів Монс. — А ще я збирався тебе спитати, чи не хотілось би тобі побувати на нашому новорічному бенкеті, який ми влаштовуємо в перший день Нового року у великій повітці у провулку Гірського Хребта? Передбачається смачна святкова вечерея, а потім роздаватимемо новорічні презенти.

— Мабуть, буде весело, — сказав Пелле. — Тільки чи не пхнете ви мене в озеро?

Монс засміявся й відповів:

— Ти ж знаєш, що в повітці немає ніякого озера.

— Ну звісно, який же я дурний, — сказав Пелле й знічено усміхнувся. — Дякую, тоді я прийду. Коли, ти казав, то буде?

— О шостій годині, — відповів Монс. — Можна не перевдягатися в святкове.

І страшенно вдоволений Монс подався своєю дорогою. Як же легко того Пелле обдурити!

* * *

У перший день Нового року в повітці в провулку Гірського Хребта зібралася тьма-тьмуца котів. Окрім Монса, Біла, Була, Фрітца та Фріди, яких ти вже знаєш, туди набилось багато інших котів, досі Пелле незнайомих. Був там Клас-Здоровань і Клас-Малюк, Рікард із Рікомберга, дві жваві сестриці Гільда та Гульда і гість здалеку — Мурре зі Скугстібле, що прибув до міста перевідати родичів.

Свято вдалося на славу. Мурре зі Скугстібле оповідав бувальщини свого хліва, які, може, й не були дуже веселі, та сам Мурре сміявся так широко, що змушував і решту котів заливатися реготом. Клас-Здоровань показував фокуси, а Гільда та Гульда до упаду вигецували в танці.

Та ось настав великий момент вручення новорічних презентів. Їх поважно роздавав Монс. Фрітцові дісталася чашка на молоко, а Фріді льодянець, якого вона відразу ж заходилася лизати.

І ось дійшла черга до Пелле. Монс вручив йому невеличку скриньку. Коти обступили Пелле, щоб не прогавити, як він її відкриватиме.

У скриньці лежала медаль! Потворна, незграбна, ще й з написом: «ДЛЯ ПИХАТИХ КОТІВ».

— Ми ж усі знаємо, як Пелле Безхвостий захоплюється медалями, — вигукнув Монс. — Тож тепер він отримав ту медаль, яка личить йому найдужче. Пані та панове! На передньому боці медалі написано: «ДЛЯ ПИХАТИХ КОТІВ», а на звороті стоїть такий напис, який дехто з котів повинен зарубати собі на носі. Там написано: «ХВІСТ — НАЙБІЛЬША ОКРАСА КОТА».

Йой, коти аж полягали зо сміху! Мурре зі Скугстібле так реготав, що звалився зі стільця, обома лапами вхопившись за живіт. Фрітц і Фріда на радощах заходилися перевертатись. Для них це була найвеселіша забава в світі.

— Ану ж повісимо медаль на пихатого Пелле, — сказав Монс. — Та що це?.. Де він?.. Пелле зник!

Поки всі веселились, ніхто й не помітив, що Пелле дав драпака. По дорозі додому його душили сльози. «І чого вони на мене так в'їлися? — зітхнув він. — Наче я винен, що не маю хвоста».

Та попри все ті прикросі перший день Нового року для Пелле закінчився гарно. Коли він повернувся додому, його спершу висварили за те, що, не спитавши дозволу, запізно чкурнув гуляти. Але потім Біргітта посадовила Пелле на п'єдестал, а її тато підійшов до них із якимось футлярчиком і відкрив його. Усередині той футлярчик був обшитий оксамитом. А на тому червоному оксамиті блищала красивенна медаль. На ній було написано не «ДЛЯ ПИХАТИХ КОТІВ», а «ЗА ВИДАТНІ ЗАСЛУГИ». Біргіттин тато попросив слова й мовив:

— Любий Пелле, на нашу думку, в перший день Нового року ми повинні нагородити тебе новою медаллю замість тієї давньої, що ти загубив. Бо ти котик тямущий, медаль заслужив і будеш її мати. Ця медаль ще краща за попередню, за ту, що в тебе була. Однак я раджу тобі носити її в особливих випадках. Скажімо, на звані обіди чи на весілля. У будні нехай вона висить на стіні біля твого кошика. А тепер хором скажемо нашому Пелле: «СЛАВА! Нехай живе Пелле!»

Ти ба, от вам і справжній Новий рік!

«Як жаль, що зараз тут не було ні Монса, ні Біла, ні Була, ні решти котів, — подумав Пелле. — Їм би це пішло на користь!»

* * *

notes

Примітки

1

Ере — дрібна шведська монета. (Тут і далі примітки перекладача).

2

На святвечір існує традиція їсти рисову нашу й проказувати кілька римованих хвалебних рядків. Для тих, у кого немає поетичного хисту, існують стандартні віршики.

3

У скандинавських країнах на день народження вивішують прапор на високій щоглі перед будинком.

4

Меларен — озеро в Швеції, на східному березі якого лежить Стокгольм.

5

На Різдво шведи готують сушену тріску особливим способом, заздалегідь вимочуючи її у воді.

6

Так називається дуже популярна гра в карти — проста й зрозуміла навіть дітям.